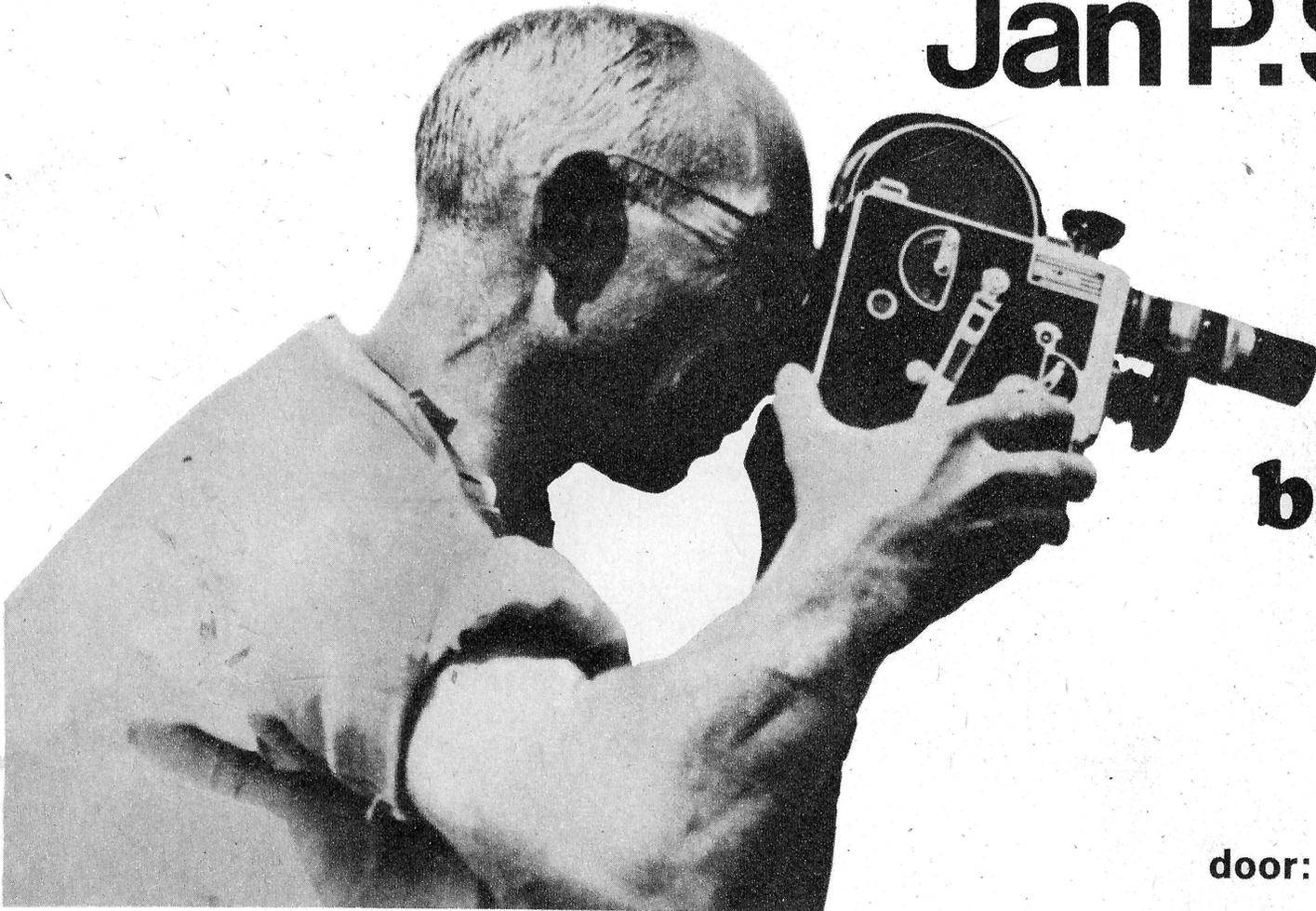

Jan P. Strijbos

een bijzondere vader

door: Marjon Bouman-Strijbos

„Toen de meesten van ons nog niet waren geboren en de ouderen de kinderschoenen waren ontgroeid zwierf door Kennemerland een enthousiaste jongeman, die op intense wijze werd geboeid door de natuur die zijn woonplaats Haarlem omringde. Een jongeman die een bezetenheid voor de natuur aan een spitse geest paarde en wist te leven van de met humor doorkruide publicaties en de lezingen over alles wat hem op het buitenspoor had getroffen: Jan Pieter Strijbos” – aldus mr. H.W. Bloemers, voorzitter van de ANWB, op 12 december jl. tijdens de uitreiking van de Edo Bergsma-ANWB-Prijs aan de heer Strijbos voor zijn totale oeuvre op het gebied van de ornithologie en de natuurbescherming.

De thans 88-jarige heer Strijbos trok als een vertellend en filmend ontdekkingsreiziger door vrijwel de gehele wereld. Velen heeft hij in zijn vreugden laten delen en velen hebben hem min of meer leren kennen door zijn boeken en artikelen in dagbladen.

Marjon Bouman-Strijbos, zijn dochter – vertelt over haar „bijzondere vader”.

Op 12 december 1979 kreeg mijn vader de Edo Bergsma-ANWB-Prijs. Hij was toen 88 jaar. Op zichzelf is dat laatste niet zo iets bijzonders. Het bijzondere is, dat hij een bijzonder man is.

Hij is dat wegens al datgene wat hij gedaan heeft ter bescherming van de natuur, het mee laten genieten van de mensen met die natuur door zijn films, zijn lezingen, zijn boeken. Maar daar is al vaak over geschreven, en daar wil ik het nu niet over hebben.

Mijn vader is niet alleen een natuurbeschermer, een vogelgek. Voor mij was hij, toen ik nog een kind was, een vader die me soms achterop de motor naar school bracht, die een klevend potje beenderlijm op de kachel zette en dan wachtte tot het warm was en afschuwelijk begon te stinken, die een schommel en ringen en een rekstok voor me timmerde in de tuin. Niet zo'n laag en kinderachtig bouwsel, maar één waarop je wel een salto kon maken.

Hij leerde me kunstjes, zoals op m'n hoofd staan, en de „kikersprong”, hij stond vol trots te kijken als ik meedeed aan atletiekwedstrijden, de geliefde sport uit zijn eigen jeugdijaren.

Hij maakte prachtige pijl- en bogen, puntte die bij met een vlijmscherp mes, dat hij sleep op een natte speksteen. Scherpe messen zijn een stokpaardje van hem. En hij leerde me te zagen met een grote trekzaag en met een geweldige bijl houtblokken te kloven. In de hongerwinter fietsten we naar Heer Hugowaard of de Wieringermeerpolder om grote

witte kolen voor de zuurkool of tarwe te halen. We verstopten onze fietsen onder de heggetjes als de Duitsers fietsen kwamen vorderen.

Hij plukte doperwten en blauwschokkers uit onze moestuin. Hij gaf me een keer een draai om m'n oren omdat ik niet af kon leren op m'n stoel te wippen als we zaten te eten. Overdag bracht hij vele uren door in z'n donkere kamer, dan moest ik eerst roepen voor ik de deur mocht openen.

Soms bleef ik wel eens een tijdje bij hem in dat mysterieuze hol, waar bij rood licht in de spoelbakken velletjes wit papier langzaam transformeerden in plaatjes met nestelende vogels.

Of hij zat uren lang achter zijn schrijfmachine, staarde dan een poosje stil voor zich uit, streek eens een paar keer stevig over z'n kale schedel en dan ineens ratelden de toetsen weer onder zijn twee wijsvingers.

Bloeiende primula's

's Zondags gingen we altijd naar „t duin”. Dat konden de Amsterdamse Waterleidingsduinen zijn, of de Castricumse duinen. We moesten dan oversteken met de Velsse pont, waarop stond „remmen vast – lichten doven”. Aan de overkant stond een ijscoffretje waar je voor vijf cent een ongelooflijk dikke ijscowafel kon kopen, en als we erg boften kregen we er een geweldige dot slagroom op, maar dan moest je wel drie cent meer betalen. Dat mocht vaak, ik denk, omdat mijn moeder daar ook zo dol op was. Dat was voor mij wel het hoogtepunt van de

zondagse wandeling in de Castricumse duinen. Wandelingen door het bos van het Landgoed Boreel zijn voor mij onverbreekelijk verbonden aan de bloeiende primula's, die de grond over grote oppervlakten zachtgeel kleurden.

Tochten naar de Nieuwkoopse Plassen, naar de eendenkooien van Wanneperveen zijn onvergetelijk door het geploeter met roeibootjes door de dichtbegroeide sloten en onder lage bruggetjes door, waarbij een keer een flink stuk vel van mijn vaders hoofd aan de onderkant van een bruggetje bleef hangen doordat hij zijn kop niet genoeg introk. Toen we een keer door weilanden fietsten over heel smalle paadjes en daarbij herhaaldelijk loopplanken over slootjes moesten passeren waarbij een extra moeilijkheid was dat de paadjes steeds loodrecht op de richting van de plank stonden, en je, behalve een haakse bocht, ook nog helling af en helling op moest fietsen, dacht vader de veiligste manier te kiezen door dan maar de fiets op z'n nek te nemen en lopend de gevaarlijke passages te nemen. Mijn zusje en ik, die juist vol bravour al fietsend een hindernis hadden genomen, keken hoe vader het er af bracht. We zagen hem nog net met fiets en al in de sloot verdwijnen. Er stond een flinke wind en de fiets had als een soort schootzeil dienst gedaan.

„Harley met zijspan”

De grotere reizen werden per Harley Davidson afgelegd. Mijn zusje en ik zaten samen in het zijspan, ik tussen haar knieën. Het pakken deed vader uiteraard, daar was hij een ware grootmeester in. Wat er niet allemaal meeding op die motor. De ouderwetse rieten mand-koffertjes, met canvas overtrek, door vader zelf gemaakt, aan weerszijden van het achterwiel op door hem gebouwde plankjes, de tent in een mooie stevige rol achterop het zijspan, allerlei klein spul nog weggestouwd in de punt daarvan, zodat m'n zusje noch ik onze benen konden strekken. Maar de opwinding als we tenslotte vertrokken! Het kamperen, wat ik al meemaakte toen ik een half jaar was, de typische rituelen die daarbij hoorden, zoals het oppompen en aansteken van de primus, soms gepaard gaande met hoge steekvlammen; het vullen van de bonte zakken met stroo, het geploeter van het wassen in een canvas wasbakje wat naar één kant inzakte waardoor het water er uit liep; het typische luchtje van de thee in een soort onbreekbare mokken, het eten van de emaille borden: het zijn allemaal dierbare herinneringen geworden waar ik nu met veel dankbaarheid aan terug denk.

Vermist op Spitsbergen

Ook waren er de langere perioden dat hij weg was. Ik accepteerde dat zonder meer als

iets heel gewoons. Hij was dan naar IJsland, of naar de Balkan of naar Spitsbergen. Mijn eigen leventje ging gewoon door. Ik heb me nooit afgevraagd hoe dat nou allemaal in elkaar zat. Dat hij reizen maakte om films te maken, die hij dan weer 's winters vertoonde en er lezingen bij hield. Het moet toch een spannend bestaan geweest zijn, maar ik had daar als kind weinig benul van. Mijn vader was nou eenmaal stapelgek op vogels en die fotografeerde en filmde hij en daar vertelde en schreef hij over.

Toen hij een keer vijf nachten en vier dagen op Spitsbergen vermist raakte, had ik nauwelijks angst dat hij niet gezond en wel weer terecht zou komen.

Gestrand in de duinen

Een goed jaar geleden was ik een weekje bij vader omdat hij toen alleen thuis was. Ik heb erg van die dagen genoten. De vader-kind relatie had een heel andere vorm gekregen. Ik werd verwend met thee op bed. Als ik beneden kwam stond de ontbijttafel gedekt. Met veel liefde en zorg werden de kaas- en broodkorstjes gesneden voor de vogels. Hij hielp me met de afwas en plukte boontjes in de tuin.

We gingen een dagje naar Texel op en neer, we brachten daar een bezoek aan de vogelwacht en gingen naar de duinen bij de Krim. Op andere dagen gingen we naar Elswout,

Jan P. Strijbos en dochter in de Castricumse duinen in mei 1937.

Jan P. Strijbos en zijn vrienden waren echte Indianen-fans, droegen ook Indianen-namen. Gingen per kano via het Spaarne naar een eilandje in de Mooie Nel, waar kamp werd gemaakt, ze stookten een kampvuur en kookten daarop hun potje.

of naar een stukje duin waar alleen vader en een paar anderen nog mogen komen. Hij loodste me met mijn autootje over een mul pad, waarvan hij me verzekerde dat hij daar ook wel met zijn auto reed. Ik ben wel wat gewend en begon argeloos aan het zanderige avontuur, aangemoedigd door vader, die simpelweg stelde, dat ik gewoon door moest blijven rijden. Ik had toen al een dreigend schurend geluid onder de auto gehoord en een gevoel gekregen alsof we met auto en al opgetild werden. Ik verrichtte alle handelingen die geacht worden in dergelijke omstandigheden te verrichten, maar tenslotte moest ik opgeven. De motor sloeg af en pogingen om ons wagentje weer vlot te krijgen bleken al gauw zinloos; we kwamen alleen maar vaster te zitten. Dit alles tot grote verwondering van vader, die altijd moeiteloos kon rondtuffen, zo hield hij vol. Eerlijk gezegd waag ik dat te betwijfelen. Uitstappen dus maar en zien dat we 't zand onder de auto weg kregen. Vader en ik op handen en knieën en liggend op onze buik, begonnen aan intensieve graafwerkzaamheden, met de blote hand, want gereedschappen hadden we niet bij ons. M'n hond, die ik bij me had vond het allemaal erg opwindend, hij groef enthousiast mee, zij het niet steeds in de goede richting. Alle inspanningen waren echter tevergeefs: dode takken en gras voor de wielen leggen, het graven, het haalde allemaal niets uit: de auto bleef muurvast zitten.

„Nou, we lopen terug en gaan hulp halen”, zei vader opgewekt. Ik zat er wel een beetje mee in, we waren tenslotte zeker een uur lopen van de bewoonde wereld verwijderd, maar vader zag daar geen enkel bezwaar in en stapte opgewekt op weg en zette er meteen flink de pas in. Ik moest echt aanpoten om bij te blijven.

Een leuke wandeling was het zonder meer, vader geanimeerd vertellend over de bijzonderheden van het wisselende landschap, over de visarend die hij enige malen had waargenomen, dat dier had daar een dode boom als tijdelijk tussenstation verkozen. Helaas liet hij deze dag verstek gaan. Toen we al zo'n drie kwartier gelopen hadden hoorden we het aanzwellend geluid van een naderende tractor. En ja, na enige tijd zagen we het gevaarte aankomen. Vader kende de jonge bestuurder die meteen stopte en ons begroette. Vader vertelde hem van ons probleem en vroeg of we met hem mee mochten rijden naar de plaats des onheils. Dat was meteen voor mekaar, alleen moesten we nu nog de tractor beklimmen. Deze was een bijzonder groot en imposant exemplaar en ik vroeg me af of het nu wel verstandig was om vader daar op te laten klauteren.

Maar voor hem was er geen moment van twijfel, hij was aan de achterkant al begonnen met de klimpartij. Via allerlei stangen was hij reeds tot grote hoogte gestegen, de uiteindelijke bestemming bleek het spatbord

van het immens grote wiel te zijn. Ik nam zelf plaats boven het andere wiel, er waren een paar buizen waar we ons aan vast konden houden en zo begonnen we aan de tocht door bos en duin. Met een zeer matig gangetje denderden we over de paadjes, met de hond in een kalm drafje in het kielzog. Vader begon meteen een geanimeerd gesprek met de bestuurder. Omdat het vehikel een oorverdovend lawaai maakte moest vader wel met aanzienlijke stemverheffing spreken. Maar voor hem is dat een tweede natuur, die hij zich eigen gemaakt heeft bij het spreken voor volle zalen, zonder gebruik van microfoon.

Ondertussen daverden we door het min of meer ruig landschap, het was wel een zeer speciale sensatie, deze rit op een niet verende, zware tractor. We werden door elkaar geschud en gehutst, ik zag vader tegenover me op en neer dansen, waarbij hij soms wel zo'n centimeter of vijf van het spatbord opwipte, maar hij vond het kennelijk een prachta-

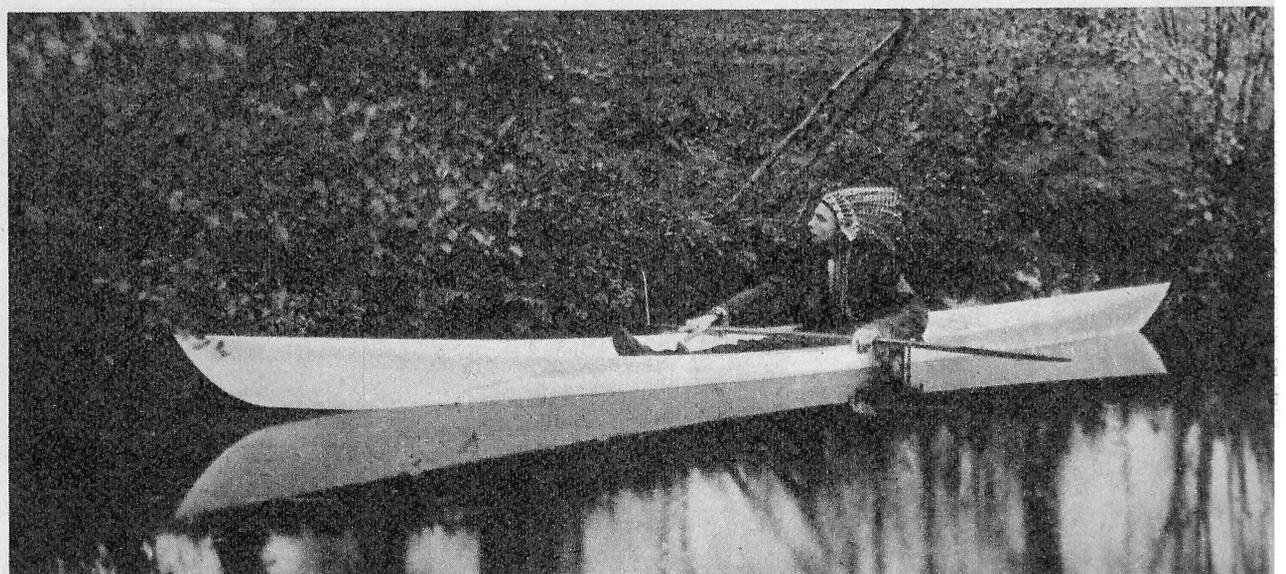
In eigenbouw kano, waarvan Jan P. Strijbos er in totaal 5 bouwde, werd gevaren in alle wateren rondom Haarlem, maar ook op zee van Zandvoort naar Noordwijk, IJmuiden en tijdens zijn diensttijd '14-'18 naar Alkmaar, Bergen en Petten.

vontuur, want hij zat met grote pretogen en een brede smile naar me te kijken met een gezicht van „dat had ik niet durven dromen, dat ik nog eens op m'n 87ste met m'n dochter op een tractor door 't duin zou rijden”. Tenslotte kwamen we toch zonder ongelukken bij mijn vastgelopen auto aan. Het was toen nog een kwestie van touwen bevestigen en trekken om weer vlot te komen.

Wat ik als dochter van mijn vader, Jan P. Strijbos, heb meegekregen is niet alleen de liefde en het respect voor de natuur; niet alleen tal van dierbare jeugdherinneringen; niet alleen een heel speciaal gevoel bij het terugzien van de plekjes waar ik als kind met mijn ouders ben geweest, of dat nu Texel, Wanneperveen, de Ardèche of de Camargue is. Het is een mengsel van al deze dingen bij elkaar. Het hebben leren zien van zoveel waardevols waar een mens van deze tijd zo gauw aan voorbij dreigt te gaan. Het open staan voor hele kleine dingen in het dagelijkse leven.

Ik denk dat ik eerst volwassen moest worden en zelf kinderen groot brengen voor ik de waarde leerde beseffen van alles wat mijn ouders mij meegaven.

Ik hoop dat ik daarvan weer iets door kan geven aan mijn kinderen. Ik ben er trots op de dochter te zijn van mijn vader, een heel bijzonder man.

Rechts: Noordzee bij Zandvoort. Er werd gekampeerd in de duinen.